

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عوامل تهديد كننده پوشش اسلامي

فاطمه رشيد پورا¹

مقطع تحصيلي: سطح دو حوزوي¹

چکیده:

مسئله امروز بانوان ، ضرورت توجه به کرامت و حفظ شخصیت انسانی زن است که متأسفانه در اثر عواملی دچار آسیب شده است، یکی از موارد حفظ کرامت و شخصیت انسانی زن ضرورت توجه به بحث پوشش اسلامی است.

از آنجا که عوامل فردی مانند ضعف در شناخت و باورهای دینی، تاثیر پذیری از مدهای غربی و فشار همسالان، عوامل اجتماعی مانند نفوذ فرهنگ غربی از طریق رسانه‌ها و فضای مجازی و عوامل فرهنگی مانند ضعف در آموزش و فرهنگ‌سازی دینی، همگی در تضعیف پوشش اسلامی نقش دارند، لذا در این نوشتار به بررسی عوامل تهدید کننده پوشش اسلامی در ابعاد فردی، اجتماعی و فرهنگی پرداخت شده است و با تحلیل این عوامل ، پیشنهاداتی مانند تقویت آموزش دینی، ارتقای فرهنگ عمومی، استفاده از رسانه‌ها برای ترویج پوشش اسلامی، و ارائه الگوهای مناسب، برای مقابله با این تهدیدها و تقویت پوشش اسلامی در این نوشتار مورد بحث و بررسی قرار می گیرد..

واژگان کلیدی: پوشش ، حجاب، پوشش اسلامی، فرهنگ، اجتماع

مقدمه:

پوشش مسئله‌ای است که انسان به صورت فطری میل به آن دارد. علاوه بر آنکه مردم سرزمین‌های مختلف در طول تاریخ هر کدام به شکلی مسئله پوشش را مدنظر قرار داده‌اند، ادیان آسمانی نیز به مسئله پوشش توجه کرده و برای آن احکام خاصی وضع کرده‌اند. تشریع حجاب برای حفظ وقار و متانت و شخصیت زن است، تا ملعبه مردان اجنبی و شیوع فساد در جامعه نشود که بیشتر روابط غیر مشروع و مفاصد اخلاقی که در جوامع کنونی وجود دارد، به خاطر عدم رعایت کامل حجاب است. چرا که حجاب برای زن، حصاری حصین و قلعه‌ای محکم است.

حجاب زن موجب حفظ شخصیت و مصون ماندن او از نظرهای سوء هوا پرستان و عفت جامعه است. (صافی گلپایگانی، زن در پرتو اسلام، صفحه 158).

زن مظهر زیبایی است، هنر خدای متعال در آفرینش زن تجلی پیدا کرده است. طبیعتاً آسیب‌پذیری زن از مرد خیلی بیشتر است، اسلام می‌گوید با پوشش سراسری و عفیفا نه خودتان را بپوشانید تا از خطرات و آسیب‌ها در امان باشید.

دین اسلام که کامل‌ترین دین آسمانی است برای حجاب احکامی مناسب با طبیعت انسان در نظر گرفته (داوری دولت آبادی، ترگل، ص ۶۷). اسلام آفرینش زن و خیر و صلاح جامعه را در نظر گرفته و حجاب را لازم شمرده تا با عفت درونی او هماهنگ گردد و بنیان خانواده مستحکم گردیده، زیبایی و دل‌آرایی زن از آن همسرش باشد و دیگران از آن بهره‌ای نگیرند. بنابراین الزام پوشش فقط و فقط برای حفظ عفت او است، نه زنجیر اسارتی بر دست و پای او و نه سدّی در برابر تکامل فکری و علمی و هنری زن، بلکه وسیله‌ایست برای تعالی روح و ایفای مسئولیت‌های فردی و اجتماعی‌اش. (قاضی، حجاب دختران، صفحه ۹۷). پوشش اسلامی، به عنوان نمادی از هویت دینی و فرهنگی بسیاری از زنان مسلمان، همواره تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار داشته است که می‌توانند آن را تهدید کنند. این عوامل را می‌توان به طور کلی به عوامل فردی، فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تقسیم کرد.

این مقاله به بررسی عوامل تهدید کننده پوشش اسلامی با تمرکز بر ابعاد فردی و فرهنگی و اجتماعی می پردازد.

در این راستا، ابتدا به تعریف و تبیین مفهوم پوشش اسلامی و جایگاه آن در جامعه پرداخته و سپس به تحلیل عوامل مؤثر در تهدید و تضعیف آن در سطوح مختلف فردی، اجتماعی و فرهنگی خواهیم پرداخت.

پوشش اسلامی کمک کند. اما باید توجه داشت که این نظارت باید با احترام به حقوق شهروندی همراه باشد.

5-4-2- تغییر ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی:

در جوامع در حال تغییر، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی در مورد پوشش ممکن است به مرور زمان تغییر کنند، که می‌تواند منجر به چالش‌ها و اختلاف نظر در مورد پوشش اسلامی شود. این تغییرات می‌تواند ناشی از عوامل مختلفی مانند مدرنیزاسیون، نفوذ فرهنگ‌های دیگر، و تغییرات در ساختار اجتماعی باشد. تغییر نگرش‌های اجتماعی نسبت به حجاب در برخی جوامع، می‌تواند به کاهش میزان پایبندی به آن بیانجامد. توانمندی یک نظام در آن است که بتواند پیوسته آرمان‌های متعالی و حرکت آفرین را برای عموم جامعه و جوانان ترسیم کند و حساسیت‌های اجتماعی را مدیریت نماید؛ و گرنه باید شاهد آرمان‌های منحط، تغییر گروه‌های مرجع و تغییر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای عمومی باشد. (نظام اسلامی و مسئله حجاب صفحه ۴۳)

6-4-2- رسانه‌های اجتماعی:

رسانه‌های اجتماعی می‌توانند در شکل‌گیری نگرش‌ها و دیدگاه‌های افراد در مورد پوشش اسلامی نقش مهمی ایفا کنند. محتوای رسانه‌ای می‌تواند هم بطور مستقیم یا غیرمستقیم، نگرش‌ها و قضاوت‌های منفی در مورد پوشش را تقویت کند. آموزش و آگاهی‌رسانی در مورد چگونگی تاثیر رسانه‌ها و رسانه‌های اجتماعی بر نگرش‌ها و دیدگاه‌ها، می‌تواند به افراد کمک کند، تا به طور انتقادی به اطلاعات موجود نگاه کنند. استفاده از رسانه‌های مختلف (تلویزیون، رادیو، فضای مجازی) برای ترویج فرهنگ حجاب و پوشش اسلامی، به شیوه‌ای جذاب و تاثیرگذار، بسیار مهم است. این کار باید با تمرکز بر جنبه‌های مثبت و زیبایی‌های پوشش اسلامی انجام شود. ضعف آموزش و آگاهی نسبت به دنیای ارتباطات و مقتضیات آن چیزی جز عقب ماندگی و تشدید آسیب‌ها به همراه نمی‌آورد.

کسب سواد رسانه‌ای بیشتر، به کاربر، دیدی بسیار شفاف‌تر می‌دهد، تا مرز میان دنیای واقعی و دنیای ساخته شده به دست رسانه‌ها را تشخیص دهد.

نتیجه گیری

مطالعه حاضر با بررسی عوامل تهدید کننده پوشش اسلامی، در ابعاد فردی، اجتماعی و فرهنگی، نشان داد که این پدیده تحت تاثیر مجموعه‌ای پیچیده از عوامل متقابل است.

در بعد فردی، عوامل روانشناختی مانند کمبود عزت نفس، عدم آگاهی از فلسفه حجاب و تاثیر آن بر شخصیت فردی، و همچنین فشارهای همسالان، نقش مهمی در تضعیف پایبندی به پوشش اسلامی دارند.

در بعد فرهنگی، نفوذ فرهنگ‌های غربی، ضعف در آموزش صحیح آموزه‌های دینی پیرامون حجاب و پوشش اسلامی، و ارائه تصویر نادرست از پوشش اسلامی در رسانه‌ها، از جمله مهم‌ترین چالش‌ها هستند.

در بعد اجتماعی، فشارهای اجتماعی، عدم حمایت از تولید و عرضه پوشاک اسلامی مناسب، و همچنین عدم وجود الگوهای مناسب، از عوامل تاثیرگذار هستند.

در مجموع، تهدید پوشش اسلامی یک مساله چند وجهی است که نیازمند رویکردی جامع و چند بعدی است. برای مقابله با این چالش‌ها، باید به طور همزمان بر تقویت بنیان‌های فرهنگی و دینی، ارتقای آگاهی فردی و ایجاد حمایت‌های اجتماعی توجه شود. همچنین، استفاده از روش‌های تشویقی در تقویت و حفظ پوشش اسلامی بسیار حائز اهمیت است. فرهنگ‌سازی در جامعه از طریق آموزش در مدارس، دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی، و همچنین استفاده از ابزارهای هنری و تبلیغاتی، می‌تواند در نهادینه کردن پوشش اسلامی موثر باشد. تقویت و حفظ پوشش اسلامی نیازمند رویکردی چند جانبه و جامع است که ابعاد فردی، اجتماعی و فرهنگی را در برگیرد.

منابع و مأخذ:

قرآن کریم

نهج البلاغه ترجمه دشتی، سید رضی، نشر یاسین نور، 1395.

- براندن، ناتانیل، چگونه عزت نفس خود را تقویت کنیم، (اسماعیل کیواتی)، تهران، گلریز، چاپ دوم، 1388.

- پور موسوی، جعفر، آرامش در پرتو حجاب، قم، انتشارات چلچراغ، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۹.

- حق شناس، جعفر، نظام اسلامی و مسئله حجاب، قم، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، چاپ چهارم، ۱۳۹۵.

- خلیج، منیر، گل واژه حجاب، اصفهان، نشر ستارگان درخشان، چاپ دوم، ۱۳۹۶.

- خان محمدی، کریم و شاملی، علی اکبر، اخلاق در شبکه های اجتماعی «تعامل اخلاقی با آسیب های شبکه های اجتماعی»، ناشر: پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام، نوبت چاپ: اول، 1397.

- خامنه ای، سیدعلی، گام بلند، تهران انتشارات آل محمد (ص)، چاپ اول 1384

- خرم آبادی، محمود، تکاپوی اندیشه، (مجموعه مقالات)، قم، انتشارات همای غدیر، چاپ اول، ۱۳۹۴.

- داوری دولت آبادی، عماد، ترگل، (اعظم داوری، نیلوفر داوری)، اصفهان، انتشارات اعتلای وطن، چاپ بیستم، ۱۳۷۳)

- سالاری فر، محمد رضا و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (شماره، انتشار: 68 روان شناسی: 7، ناشر همکار: (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت) (شماره انتشار: 707، روان شناسی: 33)، قم، تهران، چاپ پنجم (ویراست دوم) پاییز 1393.

- شب‌دینی، محمد، پاکیزه، محمود، عالی نژاد، صمد، مشاوره خانواده، ناظر نهایی: سید علیرضا ادیانی، چاپ الهادی، ناشر: زمزم هدایت، قم، چاپ اول، بهار 1391.

- رحیمی نیا، مصطفی، ترجمه المنجد (اول)، تهران، انتشارات صبا، چاپ چهارم، 1393.

-رحیم پور از غدی، حسن، عفاف نماد هویت انسانی، تهران، نشر سنابل، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۰.

- صافی گلپایگانی، لطف الله، زن در پرتو اسلام، قم، دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی صافی گلپایگانی مدظله العالی، چاپ اول، ۱۳۹۴
- صادق کوهستانی، عطیه، حجاب زینت برتر، قم، ناشر: نسیم حیات، چاپ شرف، نوبت اول، 1385.

- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران، ناشر: رهیاب، نوین هور، چاپ اول، 1389.
- عطار حسینی، جواد، صدف‌های شکسته، مشهد، موسسه فرهنگی هنری و انتشارات ضریح آفتاب، چاپ اول، ۱۳۸۷.

- قاضی، فاطمه، حجاب دختران، قم، انتشارات گلستان ادب، چاپ ششم، ۱۳۸۶.
- مطهری، مرتضی، مسئله حجاب، تهران، انتشارات صدرا، چاپ نود و هفتم، ۱۳۹۱.

- مطهری مرتضی، پاسخ‌های استاد به نقدهایی بر کتاب مسئله حجاب، تهران، قم، انتشارات صدرا، چاپ نوزدهم، 1388.

- معین، محمد، فرهنگ فارسی (یک جلدی کامل)، (برگزیده از فرهنگ 6 جلدی معین توسط گروه پژوهشگران، تهران، انتشارات ساحل، چاپ سوم، 1384.

- مدیریت فرهنگی، تهیه و تنظیم شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، معاونت فرهنگی، تهران، شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه، چاپ اول، 1384.

- نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام، قم، انتشارات مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف) چاپ هشتم، زمستان ۱۳۸۹
- نجوا صالح، الجواد، زن در نهج البلاغه، (ورود سلامی)، ناشر: موسسه صبا، انتشارات زمزمه زندگی، چاپ اول، ۱۳۸۴.

- هار ولد، فیونا، خود باوری و اعتماد به نفس، (هاله هنر زاد)، تهران، مهرداد، چاپ اول، 1389.

منابع عربی

- جزیری، عبدالرحمن، الفقه على المذاهب، الأربعة، ج ١، ص ١٩٢، بیروت ١٤١٠/١٩٩٠

مقاله احکام پوشش / حجاب / فرهنگ و اجتماع / مباحث فقهی